

raïns» (Cròn., p. 234). Era, doncs, població prou important, però ja poc després fou ocupada per ordre del mateix rei. Pron. *alkosér*, me'n donaren notícies a Gavarda (xxxI, 135.3) com a poble despoblat, amb ruïnes de l'església, a la r. d'Alberic (on també m'ho daven com a pda. pròpia (116.19) i les campanes i ornaments eclesiàstics passaren a la de Gavarda; Cavanilles: *Alcosér* com a destruït i pertanyent a la baronia d'Alberic (196); més notícies dels Ss. xv-xvii en SSiv. 39-40. Començà a despoblar-se per la guerra de Successió, i es despoblà del tot el 1779 i 1785 per dues avingudes del Xúquer (GGRV, 99). Es deu referir a aquesta població *Alcozer* que MtzFerrando troba junt amb *Sovare* en un doc. de 1238 (*DocValACA* I, núm. 163).

3) Encara algun altre n'hi degué haver, si no hi ha errada en la cita d'*Alcozer*, relativa a Ulldecona, en un doc. de 1120, *Cart.* de St. Cugat (III, 46). L'*Alcossera*, pda. de Polinyà de Xúquer (xxxI, 67.8), que pot venir del corresponent nom d'unitat, *qušáira* 'un plalet o castellet'.

Alcaterrà (Maestrat), V. *Carratalà*
Alcauçar, vol. I, 30

ALCAÜL

«Lo poble de l'*Alcaül*», conegut encara en el te. de Benissanet, si bé crec avui desaparegut o en ruïnes, XIII, 100.7. Nom que es repeta en el Migjorn valencià: *Alcabul* citat junt amb «*Almoxoroc*» any 1271 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* I, 1130). També SSiv. 35 asenyala un nom, no ben igual, en un doc. de 1325 però com a pertanyent a l'alq. *Almazaroj* —i aquest nom sí que és pràcticament igual al d'*Almoxoroc* (que deu ser *-oç*) de l'altre doc., car *-f* i *-ç* es confongueren en posició final (*matalaf/matalàs* etc.). Que *-aül* en fi de mot es reduís a *-aü* és possible, i es pot admetre sense gaire dubte. En fi encara seria possible endevinar aqueix nom en un *Alcanus* que ja figura en el *Rept.*, p. 332, si bé aquest el situen a la «vall de Segària» l'índex de Chabàs i SSiv. (35), segons donació de 1248; cert que la muntanya de Segarra i rodalia és més o menys a 10 o 12 k. més al N. que la del Xaló (però hi pot haver localització vaga en l'un o en l'altre); la *-s* causa més dubte, i per tant això ha de quedar incert, però fóra possible la formació d'un plural toponímic (i àdhuc mala lectura de *-s* llarga per *-l*, que és fet prou freqüent).

En tot cas és evident que tot plegat és d'etimologia aràbiga. Amb diverses possibilitats. Povisionalment ens podríem decantar per l'arrel *qbl*, que no és rara, amb el sentit de 'sec o magre o molt vell, o àrid', sobretot tenint en compte que el seu derivat *Qabül* consta com a NP a Algèria (GGAlg. 203), i l'abstracte *quhúla* a bastant diccs. com «sècheresse, aridité» (Dozy II, 310); més que més essent possible que totes aquestes localitats estiguessin ja en decadència, o enrunant-se, quan els moriscos els donaren el nom transmes. Cert que també hi hauria bones raons per a altres

arrels: *qwl* (tres noms en Hess, *Qāwli* en GGAlg., *Quyül* reietó dels Himyarites), *qbl* (molts noms en Hess i en GGAlg.).

Alçaüls (Claverol), V. *Alça-li-cames*

ALCAVONS

A l'article *alcavó* del *DECat* (I, 162) s'ha estudiat el sentit i l'etimologia, i s'han donat detalls locals de molts pobles valencians en el terme dels quals hi ha aquest NL. D'altres encara tinc nota en les enq. locals: a Albalat dels Sorells, Alberic i Antella. El de Balones, a la r. de Benillup, l'anomenava un així mateix i l'altre en forma un poc alterada *Els Escabons*, xxxv, 28.22, 29.12.

Alcoassa, V. *Alcovassa* *Alcocó*, V. *Cocó*

20 ALCODAR

Prop de Gandia poblat de moriscos (86 cases en el S. xvii), se li havia fet església a. 1535 anexa de Beniopa, SSiv. 40-41 i 134, que en dona encara una altra cita de 1473. I ja figura en el *Rept.*, *Alcodar* en donació de 1248 i en la variant diminutiva *Alcodeir* (pp. 512 i 513), com a partida de terres. Segurament de l'ar. *al-qāddār* 'l'oller' (*RMa qaddār* «ollarius» 159a), derivat de *qadar* «olla» (*RMa* 159b); si bé també podria venir de *qādar* («olla» *RMa*; «marmite en terre cuite, terrine»), del diminutiu del qual ha de sortir *Alcodeir*: *qudāir* «petite marmite» (Belot); llavors potser en un sentit secundari com el del cat. *olla* 'gorga en un baranc'. Per a *Alcodra* (te. Alacant), V. *Algóder* (si bé no es pot descartar que vingui també d'aquí).

ALCOI

La cabdal ciutat valenciana entre Mariola i Aitana. PRON. MOD. Pertot *alkój*, Albaida, Teulada, Xixona, Alacant, València i a Alcoi mateix, 1935; i de nou oït en anys anteriors i posteriors, especialment durant les enquestes que vaig fer allà i a tota la rodalia els anys 1962 i 1963. Gentilici: *alcoià*, *-ana*, *-ns*, *-nes* en els mateixos llocs i dates.

DOC. ANT. *Alcoy*, Cròn. de Jaume I, 380.6f., 388. En el *Rept.* apareix ja com *Alcoy* o *Alchoy*, i devia ser de terme gran perquè es fan moltes donacions, en el seu terme, de cases i terres, i es dona el nom de sis alqueries que li pertanyien⁴ (pp. 352, 477, 472-74). També hi figura com a nom del riu (altrament dit Serpis), i allí riu d'*Alcoi*, en la confluència del qual amb el de Cocentina tenia una heretat l'Alcait de Cocentina: «inter rivum de *Alcoy* et rivum de Colzontaina, in loco ubi ambo rivi conjunguntur» a. 1248. *Alcoy* 1258 (Huici II, 204), 1273, 1276 (Soldevila, *Pere* II, p. 461; I, II, A-3-62, A-22-69); 1287 (*EEMCA* v, 200); 1393 (*ACA*, Feud. Joan I, reg. 2009, 1° 11); «anam a Luchén --- e anam al loch d'*Alcoy* --- e anam (al loch de